

NOBELVÄNNEN

Nr 1

Medlemstidning för Nobelmuseets Vänner

2021

Flaskornas återkomst

Läs mer på sidan 15

Innehåll:

Nobelmuseets vänners styrelse 2020 – 2021	3
Ordföranden har ordet	4
Nobelvännerna, Verksamhetsberättelse 2020	7
Flaskornas återkomst	15
Rapport från verksamheten på Alfred Nobels Björkbom	19
Arkivering av Tidningen Nobelvännen och Nyhetsbrev	23
Bokrecension "Immanuel och söner"	25
Hänt sedan sist.....	27
Medlemsinformation	29

Tidningen Nobelmuseets Vänner ges ut av Föreningen Nobelmuseets Vänner.
Redaktör – Jaana-Kaisa Björk.

Omslagsbild – Margrit Wettstein, föremålshanterare på Nobelprismuseum i Stockholm, tillbaka på Alfred Nobels laboratorium i Karlskoga och hans flaskor efter genomgång av innehållet på Kemiska institutionen i Uppsala universitet, hösten 2020. Foto Jaana-Kaisa Björk

Vi stöder Nobelmuseet:
Vikers AB

Nobelmuseets vänners styrelse 2020 – 2021

Ordförande	Ulrika Lundgren	ulrika.lundgren@karlskoga.se
Vice ordförande	Annelie Rådesjö	alfrednobel146@gmail.com
Sekreterare	Susanne Morfeldt-Hafstrand	susanne.morfeldt-hafstrand@ptj.se
Kassör	Sif Eklund	sif eklund@gmail.com
Ansvarig medlemsregistret	Anita Öjendal	anita@ojendal.se
Redaktör Nobelvännen	Jaana-Kaisa Björk	jaanakaisa.bjork@outlook.com
Redaktör hemsidan	Olof Frisk	olof.frisk@gmail.com
Ledamot	Boris Holm	boris.holm@bahnhof.se
Ledamot	Alf Rosberg	alfrosberg@telia.com
Suppleant	Boo Thuvander	boo.thuvander@telia.com
Suppleant	Christel Nilsson	aoch.nilsson@telia.com
Suppleant	Bengt Runholm	bengt.runholm@sparabransle.se
Suppleant	Monica Albertus	albertus.monica@telia.com
Revisor	Birgitta Öster	
Revisor	Per Aspeli	per.aspeli@hotmail.com
Revisorsuppleant	Ulf Sjöstrand	ulf.sjostrand@hotmail.com
Adjungerad	Anneli Lyckeborn	anneli.lyckeborn@nobelkarlskoga.se
Valberedning, sammankallande	Mikael Björk	mikael.bjork@outlook.com
Valberedning	Dan-Åke Widenberg	danake.widenberg@gmail.com
Valberedning	Lena Sjöstrand	sjostrand_lena@hotmail.com

*Ulrika Lundgren
Foto Lena Edlund*

Ordföranden har ordet

Nu är vi förhoppningsfulla att vaccinska komma alla till del, så vi kan börja ses igen!

Självklart tar också Nobelmuseets vänner paus för årsmöte och medlemsaktiviteter tills smittläget är under kontroll igen. Det krävs både kraft och stabilitet för att säkerställa hälsa, arbete och konkurrenskraft framöver. Alfred Nobel står för både kraft och stabilitet vid sidan av innovation och klokhet. Nobelmuseets Vänner välkomnar alla till tidningen Nobelvännen.

Hur hänger kraft och stabilitet ihop med Alfred Nobel då? Jo, ordet dynamit kommer från grekiskans "dynamis" som betyder kraft. Tyvärr var dynamiten inte stabil nog, varför fortsatt forskning genomfördes. 20 år senare, år 1887, tog Alfred Nobel patent på sin tredje stora uppfinning "ballistit". Genom blandningen av lika delar nitroglycerin och bomullskrut, gav detta en stabil sprängkraft. Alfred Nobel var ju i huvudsak

kemiingenjör, och med stort intresse för fysik. Han var också intresserad av fysiologi och medicin. Inte minst då Alfred Nobel själv, enligt litteraturen, led av dålig mage. Han gav bland annat stöd till en rysk fysiolog, matsmältningsforskaren Ivan Pavlov som fick Nobelpris 1904 för sitt arbete kring matsmältningsprocesser. Alfred Nobels hälsa blev även, med tiden, tämligen skral. Bland annat fick han återkommande attacker av så kallad "nitroglycerinhuvudvärk". En yrkessjukdom som drabbade och även dödade arbetare i Nobels sprängämnesh fabriker.

Vi kan konstatera att det är gemensamma och stabila krafttag som behövs för att hantera situationen i samhället under en pågående pandemi. Med Alfred Nobels hälsa i minnet, inser man hur viktigt det är med en väl fungerande och nära sjukvård. Vi är stolta i Karlskoga, över vårt fina lasarett. Tyvärr verkar det dock som, när

man läser det vår lokala tidning bevarar i frågan, att många viktiga operationer inte längre utförs på Karlskoga lasarett. Det får förmodligen som effekt att även de duktiga läkarna, sjuksköterskorna och övrig vårdpersonal söker sig härifrån, vilket vore olyckligt för kompetensförsörjningen. Utan Alfred Nobel hade Karlskoga, troligen, inte heller haft samma omfattning av högspecialiserade företag i området. Karlskoga ligger högt, nationellt sett, i antalet klassade högriskföretag. För att säkerställa dessa högriskföretags verksamheter måste det vara en fördel för företagen, att ha tillgång till nära akutsjukvård. Att ha ett fullgott lasarett i Karlskoga är, med all säkerhet, en viktig konkurrensfördel för viktiga näringsidkare. Det är en fantastisk tillgång för Karlskoga att ha ett fullgott sjukhus för sammanhållen nära vård, akut vård, specialistsjukvård, omsorg och hälsa. Det krävs stabilitet och kraft att bibehålla detta!

Karlskogas Nobelmuseum är det enda i landet! Det är väl värt att visa upp och bevara. Det pågår många olika insatser för att stödja och utveckla Alfred Nobels Björkborn. En av museets viktiga mecenater är landshövding Maria Larsson. Det är därför extra roligt att hon får förlängt förordnande som landshövding. Även Örebro universitet och Region Örebro är starka i sitt stöd och inte minst Karlskoga kommun. Kommunen har bland annat sett till att alla byggnader fått en riktig statusbesiktning! Nu väntar vi i Nobelmuseets Vänner på att en handlingsplan ska tas fram och åtgärder ska göras. Tack för allt kreativt stöd.

Tack alla medlemmar och annonsörer som bidrar till stödet för Nobelmuseet i Karlskoga.

*Ulrika Lundgren
ordförande, Nobelmuseets vänner*

Karlskoga
Telefon 0771-62 10 00

SVENSK ■■ FASTIGHETSFÖRMEDLING

Är du miljonär?

Vi är mäklaren med koll på läget.

Värdera din bostad och hitta dina köpare hos oss. Välkommen!

Bergsmansgatan 4, Karlskoga

Tel. 0586-552 00 • E-mail: sf.karlskoga@svenskfast.se • www.svenskfast.se

MAXI
ICA STORMARKNAD
KARLSKOGA

Öppet alla dagar
8-22

Gesällgatan 5, 691 34 KARLSKOGA
tel 0586-67670.

Helmia
bygger på förtroende

LÅSSERVICE
 EKBERGS

KARLSKOGA • 0586-771199

Nobelvännerna Verksamhetsberättelse 2020

Styrelsens sammansättning 2020

Ordförande	Ulrika Lundgren
Vice ordförande	Anneli Rådesjö
Sekreterare	Susanne Morfeldt-Hafstrand
Kassör	Sif Eklund
Ledamöter	Jaana-Kaisa Björk Olof Frisk Boris Holm Alf Rosberg Anita Öjendal
Suppleanter	Boo Thuvander Christel Nilsson Monica Albertus Bengt Runholm
Nobelmuseets representant	Anneli Lyckeborn
Övriga	
Revisorer	Per Aspeli Birgitta Öster
Revisorssuppleant	Ulf Sjöstrand
Valberedning	Mikael Björk (sammankallande) Lena Sjöstrand Dan-Åke Widenberg

Styrelsen

Styrelsen har haft 6 protokollförda möten under året samt årsmöte och konstituerande möte den 1 september. Styrelsens ledamöter har, efter möjligheter under pandemin, ingått i och genomfört fler olika aktiviteter under året.

Exempel på detta är:

- Nya broar vid Alfred Nobels Björkborn: Olof Frisk och Alf Rosberg har även under 2020, haft flera möten, för att medverka till återuppförande av ny bro och restaurering av gammal.
- Kemishower för elever i årskurs 5 och 8: Boris Holm med medhjälpare har genomfört.
- Valborg: Anita Öjendal representerade Nobelvännerna i planeringen. Firandet ställdes in.
- Tidningen Nobelvännen: Jaana-Kaisa Björk har sett till att tidningen givits ut som vanligt.
- Återuppförande av klockstapeln: Jaana-Kaisa Björk har tagit stort ansvar och haft flera möten kring frågan tillsammans med bland annat Kent Klintestrand.
- Nobelföreläsningar: Ordförande har haft möten tillsammans med Örebro Universitet(digitalt) samt med museet. Föredragen sköts på framtiden.
- Projekt Alfred Nobel: Ordföranden har varit på flera möten med Karlskoga kommun.

Årsmöte

Årsmöte hölls söndagen den 1 septem-

ber, 2020 med Corona-säkrat avstånd i Stallet, mötesplats Alfred Nobel. Under ledning av Alf Rosberg avhandlades stadgeenliga förhandlingar. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Till ordförande omvaldes Ulrika Lundgren.

Tidigare platschef Christer Franklin utsågs till Hedersmedlem för sina goda insatser för Alfred Nobels Björkborn.

Tidningen Nobelvännen och nyhetsbrev

Redaktör Jaana-Kaisa Björk har svarat för att två inspirerande och välfyllda nummer av tidningen "Nobelvännen" har kommit ut under verksamhetsåret. Därutöver har även två nyhetsbrev skickats ut. Tack vare Nobelvännernas annonsörer har tidningen kunnat tryckas och har skickats ut per post till medlemmarna. Tidningen har även lagts ut på offentliga platser som bibliotek och turistbyrå.

Medlemsregister för Nobelvännerna

Nobelvännerna ber sina medlemmar att kontakta Anita Öjendal, medlemsregisteransvarig, för att uppdatera sina kontaktuppgifter. Anitas mailadress är: anita@ojendal.se. Medlemmarna uppmanas att ange sina e-mailadresser vid inbetalningen av årsavgiften.

Nobelvännernas hemsida

Hemsidan uppdaterades kontinuerligt under året. Man kunde under året anmäla sig som ny medlem via länk på

hemsidan. Olof Frisk har fortlöpande ansvarat för kontakter och utformning

avseende hemsidan. Adressen till hemsidan är: www.nobelvannen.se.

Aktiviteter under året

Valborgsmässofirande

Traditionellt Valborgsmässofirande, med vorttal, körsång och brasa, ställdes in i år eftersom Folkhälsomyndighetens rekommendationer om att inte träffas i stora grupper, följdes.

Broarna

Karlskoga kommun har under 2020 tagit fram ett underlag för den större av broarna. Detta har skickats ut för att ta in offerter från möjliga entreprenörer. Offerter har nu kommit in och det visade sig att det krävs ett tilläggsanslag

på ca. 8 mkr. Orsaken till detta är främst att det gått många år från det projektet budgeterades till det börjar närma sig ett förverkligande. Allianspartierna har beslutat att lägga fram ett tilläggsyrkande till fullmäktige. Förhoppningsvis kommer en beställning kunna läggas inom ett par tre månader.

Det visade sig under året att den andra bro som knyter samman området där Alfred Nobels Herrgård ligger, inte var möjlig att renovera till användbart skick. Denna bro ägs av Fortum Sverige AB som beslutade att riva denna bro.

The logo for BAE SYSTEMS, featuring the company name in a bold, white, sans-serif font centered within a solid black rectangular background.

Alf Rosberg har effektivt varit detektiv och hittat det avtal mellan Fortum och kommunen som reglerar Fortums ansvar för att hålla en bro i farbart skick. Kommundirektören har fått i uppdrag att förhandla fram ett underlag för att återuppbygga även denna bro. Resultatet av dessa förhandlingar inväntas.

Nobelvännernas hedersutmärkelse

Med anledning av pandemin, har inte någon hedersutmärkelse delats ut år 2020. Nobelvännerna återkommer under 2021 med att lyfta fram någon person som aktivt har bidragit till Nobelmuseets drift och utveckling i Karlskoga.

Nobelveckan

Styrelsen i Nobelmuseets Vänner, tillsammans med museets platschef Anneli Lyckeborn funderade över Nobelprisföredragen och högtidsstunden den 10 december 2020. Universitetet och ordförande har diskuterat kring föredragen. Föredragshållarna som skulle deltagit var Luis Morales, biträdande lektor vid Institutionen för naturvetenskap och teknik, som skulle hålla anförande om årets kemipris. Magnus Johansson, professor i biomedicin vid Örebro universitet och Ann-Sofi Duberg, docent och lektor samt överläkare vid Infektionskliniken på USÖ, om medicinpriset. Anders Lunander, docent i nationalekonomi och lektor vid Handelshögskolan vid Örebro universi-

tet, om ekonomipriset till Alfred Nobels ära. Föredragshållarna vill skjuta upp dessa och hellre kunna genomföra föredragen på det vackra Alfred Nobels Björkborn. Förhoppningsvis i den ljusnande framtiden och vårens tid 2021.

Nobeldagen den 10 december

Med nya restriktioner var det heller inte längre möjligt att genomföra högtidsstunden den 10 december, som brukligt. Detta kommunicerades med samarbetspartnerna denna dag; Odd Fellow, Karlskoga Nobel Rotary Klubb, Karlskoga Församling, Uppfinnarföreningen// Möckeln Innovation, Nobelmuseets Vänner och Karlskoga kommun. Istället

genomfördes den 10 december traditionsenligt en minimal ceremoni för Alfred Nobels minne. Kransnedläggning skedde vid bysten vid Alfred Nobels Björkborn. Representerarna som lade ner kransen, var Anneli Lyckeborn, platschef Nobelmuseet Karlskoga samt Ulrika Lundgren, ordförande Nobelmuseets Vänner. Tyvärr blev årets firande utan åskådare då pandemin fortfarande pågår. Den gemensamma lunch som brukar serveras i Mötesplatsen tillsammans med underhållning från Karlskoga församling, fick också ställas in.

Museets tekniker Kent Klintestrand hade ordnat en minisalut gånger tre genom att avfira tre raketer efter den tysta minut som följde kransnedläggningen.

Klockstapeln

Styreslen bildade en projektgrupp men namnet: Ny Klockstapel till Nobelmuseet i Karlskoga. Gruppen har haft 6 möten under 2020, varav ett var i samband med offertförfrågan till företagen. Offertförfrågan har skickats till åtta företag och hittills har anbud lämnats av två företag. Anbudet har legat på en kostnad mellan 175 000 – 450 000 kronor. Projektgruppen har konstaterat att kostnaden är för stor att bära för Nobelvännerna och söker därför efter andra möjligheter. Arbetet fortgår.

Slutord

Nobelmuseets Vänner ser tillbaka på år 2020 som ett år präglad av avvaktan och funderingar.

Trots pandemin har fler insatser fortgått och inte minst har tidningen Nobelvänner givits ut i vanlig ordning. Trots pandemin har 2020 visat prov på många innovativa lösningar, helt i Alfred Nobels anda. Tänk vilka forskarinsatser som gjorts för att så pass snabbt få fram ett vaccin. Kan inte låta bli att ändå tänka att Nobels intentioner, har hjälpt forskarvärlden att få forskare genom åren. Det är man ju tacksam för idag. Hoppas vi alla snart kan bli vaccinerade så vi kan ses. Stort tack till platschef Anneli Lyckeborn som, trots allt fortsatt och idogt och initierat, arbetat för Nobelmuseet i Karlskoga.

Anna Melander som ekonomiasistent, har sett till att verksamheten noggrant redovisats. Kent Klintestrand,

unik museitekniker/konstruktör ser till att allt tekniskt fungerar.

Teaterguider under året har varit Peter Sundh, som har gestaltat Alfred Nobel. Peter har valt att gå i pension från rollen som Alfred. Teaterguiderna John Pehrson, som gestaltat Ragnar Sohlman samt Olle Söderberg som haft rollen som Arent Silversparre, har flitigt bidragit till att gästerna ska få lärande besök. Under hösten har vi fått en ny medarbetare som gestaltar Alfred Nobel, nämligen Per Jakobsson. Detta visades goda prov på under en "After Work" som platschefen ordnade på museet där vår nya Alfred visade upp sig. Han hann tyvärr inte sätta sig helt in i rollen, eftersom vi fick slå igen museet i november månad. Vi ser fram emot att möta honom så snart det blir möjligt. Vår trojkanare Edith Oldenburg, samt de unga guiderna Linnéa Wahlström, Emelia Ståhlhandske och Amalia Losander har alla gjort ett förnämligt jobb som guider. Till hjälp för vår duktiga platschef, har även Linnéa Wahlström gjort stora insatser för konferenserna, museet och caféet mm.

Stort tack till all personal och guider på museet, som arbetar engagerat för att det

Alfred Nobel stod för, ska leva vidare och för att Karlskoga ska kunna erbjuda besökare ett intressant och spännande museum.

Landshövding Maria Larsson fortsätter att på olika sätt ge sitt stöd till Nobelmuseet i Karlskoga och ser verk-

samheten som en fortsatt betydelsefull del i profileringen av

Alfred Nobels Karlskoga. Tack Maria! Tack till professor Johan Schnürer, rektor Örebro universitet, som fortsatt ger ekonomiskt stöd till Alfred Nobels Björkborn. Tack Johan!

Tack alla som bidragit till stöd för Alfred Nobels Björkborn, Nobelmuseet i Karlskoga 2020.

Karlskoga 2021

*Ulrika Lundgren, Anneli Rådesjö,
Susanne Morfeldt–Hafstrand, Jaana-
Kaisa Björk, Olof Frisk, Boris Holm,
Sif Eklund, Anita Öjendal, Alf Rosberg*

*Auktoriserad
hälsorådgivare*

Bergsmansgatan 2

Tel. 300 66

www.lifebutiken.se

BOFORS HOTEL

Karlskogaregionens internationella mötesplats

www.boforshotel.se

VÄLKOMNA!

”Hemma är där jag jobbar, och jag jobbar överallt”

Alfred Nobel

Att Alfred Nobel var före sin tid är ingen nyhet. Nu för tiden är det självklart att många arbetsplatser behöver ökad flexibilitet. På Nobeli har vi lång erfarenhet av att erbjuda viktiga supportfunktioner för att göra vardagen enklare och effektivare. På så vis kan ni fokusera på er kärnverksamhet.

Dokument

Jobba smartare. Vi är specialister på tjänster inom fysisk och digital dokumenthantering, arkivering och digitalisering.

Löner

Leverans- och kvalitetssäker lönehantering för mellanstora och stora företag. Dedikerade kundteam med bred erfarenhet av centrala och lokala avtal.

Säkerhet

Rätt säkerhetslösning för ditt företag. Vi hjälper er med bland annat passersystem, inbrottslarm, kamerasystem och brandlarm.

www.nobeli.se

Nobeli
BUSINESS SUPPORT

*En av flaskorna med ny etikett med tillhörande förklaring.
Foto Jaana-Kaisa Björk*

Flaskornas återkomst!

Flaskorna på Alfred Nobels Laboratorium i Karlskoga är nu undersökta och är tillbaka på Nobelmuseet i Karlskoga!

I tidigare nummer av Nobelvännen har materialinventeringen på föremålen på Alfred Nobels Björkborn, Nobelvännen 2, 2017 och 1, 2020, beskrivits. Undersökningen av innehållet i flaskorna på Alfred Nobels Laboratorium beskrevs i Nobelvännen 2, 2020. Det har varit en ynnest att få följa och rapportera kring denna resa med föremålen på museet och inte minst flaskorna på laboratoriet!

Den 8 juni 2020 gick en specialtransport till Kemiska institutionen vid Uppsala universitet för att ta reda på vad flaskorna innehöll. Där undersökte professor Adolf Gogol flaskornas innehåll och tillsammans med RAÄ – Riksan-

tikvarieämbetet, beslutades flaskornas framtid.

Exakt ett halvt år efter den 8 oktober 2020 kom flaskorna, 46st, tillbaka till Karlskoga! Det var som man befarade att några flaskor fortfarande hade farligt innehåll kvar. Det intressanta var att originaletiketterna stämde väl med innehållet i flaskorna som innehöll bl.a. blynitrat, naftalin, monoacetin mm. Det sistnämnda användes till dynamittillverkning. Flaskorna fick nu erforderliga etiketter enl. dagens normer som "Hälsoskadlig", "Miljöfarlig" och "Reproduktionsstörande". Två av flaskorna innehöll motgift som var viktigt vid den

*Margrit Wettstein visar skåpet
där flaskorna förvaras.
Foto Jaana-Kaisa Björk*

kemiska tillverkningen. Alfred Nobel var noga med säkerheten efter många års erfarenhet med kemiska ämnen.

Flaskorna kommer att kunna förvaras i sina ursprungliga skåp. Man kommer att ha flaskorna med syror i ett skåp och substanser som oxiderar i ett annat skåp. Det är säkrare än att ha dem i ett särskilt förvaringsskåp och att de tas fram vid varje visning enligt professor Adolf Gogol och RAÄ.

Margrit Wettstein, tidigare föremålsansvarig på Nobel Prize Museum i Stockholm har varit ansvarig för hela processen. Hon arbetade på Nobelmuseet i Karlskoga från hösten 2017 till hösten 2020 med materialinventering inkluderande flaskorna på laboratoriet.

Detta har länge varit önskad åtgärd av alla som har arbetat på Nobelmuseet i Karlskoga. Nobelmuseet och Nobelmuseets Vänner är tacksamma för det noggranna arbetet och tackar för den värdefulla insatsen.

Nobelmuseets Vänner är också tacksamma för Riksantikvarieämbetet som möjliggjorde detta projekt. Sist men inte minst riktas ett stort tack till Nobel Prize Museum i Stockholm för bidraget att kunna genomföra denna länge önskade undersökning. Den unika skatt, som Sverige och Karlskoga har, det autentiska Alfred Nobels Laboratorium på Alfred Nobels Björkborn, Nobelmuseet i Karlskoga, är väl värt att bevara.

Ladda ner vår app!

DRIFTINFORMATION

PÅMINNELSER

BESTÄLLNINGAR

ENERGIANVÄNDNING

MÄTARAVLÄSNING

FELANMÄLAN

FAKTUROR

MED MERA...

karlskogaenergi.se/app

Energi **& Miljö**

På hållbar väg. Tillsammans.

**DEFEATING
THE IMPOSSIBLE
SINCE 1886**

BOFORS TEST CENTER

www.testcenter.se

Rapport från verksamheten på Alfred Nobels Björkbom

Det blev dystert här på Björkborn när vi fick stänga all verksamhet igen i november månad. Både Muséet, Mötesplatsen och Café Nobel har varit stängda för besökare sedan dess.

Den 10 december som i vanliga fall brukar firas med kransnedläggning, tal, fanfar och lunch blev till ett annorlunda inslag i år. Ulrika Lundgren ordförande i vänföreningen och Anneli Lyckeborn verksamhetschef, la ner en krans vid Alfreds byst, samt höll ett litet tal. Kent Klintestrand avfyrande en hemmagjord salut för Alfred Nobel. Pressen var inbjuden och några få fanns i publiken. Det blev en fin stund trots allt.

Karlskoga kommun vill bygga ett nytt konferensrum i Brandstationen. Vi har träffat byggherren för att diskutera hur vi ska göra. Kent måste röja ur alla sina verktyg och maskiner i sin verkstad, det kommer att ta några veckor. Vi ska undersöka var man kan ställa alla grejor under byggtiden. Kent har nu, första veckan i februari, tömt sin verkstad så det går att komma igång med byggnationen, vi väntar på besked.

Ett par små konferenser har det varit i Mötesplatsen med omkring 8 deltagare. Företagen tycker att det fungerar bra hos oss. Vi marknadsför Möteslokalen som en bra lösning, den är stor luftig och man kan sitta glest isär. Vi har också genomfört några små guidningar till

gäster som besökt våra företag på orten.

Intendent Margrit Wettstein, har varit här och ställt tillbaka alla flaskor i laboratoriet som vi nu fått analyserade. Hon har märkt upp alla och gjort en inventering. Professorn som analyserat innehållet i flaskorna var väldigt intresserad och kommer nog att skriva lite mer om dessa flaskor. Detta var Margrits sista uppdrag hos oss. Vi önskar henne lycka till med sina nya uppdrag. Vi fick en fin artikel i lokal tidningen som uppmärksammandes mycket.

Personalen fick lite extra ledigt under julhelgen för att vila upp sig och komma

*Anneli Lyckeborn, Verksamhetschef
på Nobelmuseet i Karlskoga.
Foto Jaana-Kaisa Björk*

tillbaka med ny energi. Efter jul har vi inventerat, gått igenom ekonomin, rensat skrivbord, städat och försökt att planera framåt. Det finns alltid att göra, men vi saknar våra besökare.

Anneli och Margaretha Rosberg, som är kommunens representant i styrelsen och ordförande i Kultur- och föreningsnämnden kommer att träffa fastighetschefen Robert Bränn samt Ronnie Erhard ordförande i samhällsbyggnadsnämnden inom kort för att se vad som kan göras på Björkborn inför sommaren, i parken, vid caféet samt vid de olika fastigheterna.

Kemishowerna skjuts på framtiden, de brukar annars dra igång nu i mars månad. Vår förhoppning är att vi ska

kunna arrangera dem i höst i stället. Skolorna är informerade.

Badhusbron, växer sakta men säker fram, nu när man fått pengar till den. Ett möte har det också varit beträffande den andra bron över älven. Den är lämnad på upphandling, men det ser ut som om även denna kommer att bli dyrare än man räknat med. Vår förhoppning är ändå att den ska stå klar senast 2022.

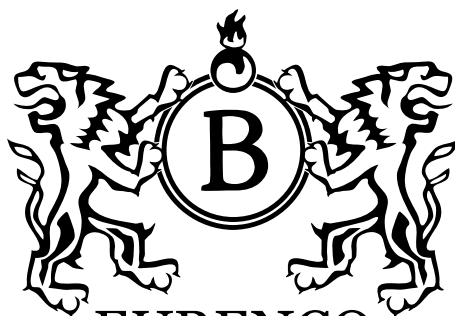
Vi har förhoppning att kunna fira vårt traditionella Valborgsmässofirande igen, men detta får vi återkomma till när vi vet hur allt kommer att bli med pandemin.

Anneli Lyckeborn Verksamhetschef

Tandimplantat ser ut, känns och fungerar precis som naturliga tänder. På Nobel Biocare är vi mycket stolta över vårt arv från professor Brånemark som ledde fram till möjligheten att behandla tandlöshet med implantat. I mer än 60 år har patienter över hela världen blivit behandlade med våra väldokumenterade implantat som tillverkas i Karlskoga.

nobelbiocare.com

EURENCO
BOFORS POWDERS

SVENSK HAMPAOLJA

FÖR ETT NORMALT LIV!

- Värk/smärta i kroppen?
- Trött/orkeslös?
- Svårt att somna/sova?
- Deppig? Stressad?
- PMS?
- EP??

Svensk Hampaolja hjälper kroppen hjälpa sig själv!
Ring för information, rådgivning och beställning.

www.svenskhampaolja.se Tel. 070-496 01 24

Arkivering av Tidningen Nobelvännen och Nyhetsbrev

Föreningen Nobelmuseets vänner bildades 1987. Medlemstidningen Nobelvännen har getts ut sedan starten av föreningen. Första tidning i arkivet är Nobelvännen Nr 2 från 1988, se bifogad bild. Det måste dock ha funnits nr 1 som tyvärr inte finns kvar. Vi har efterlyst gamla numer av Nobelvännen men har inte fått gehör för de äldre exemplaren.

Undertecknad som har varit tidningens redaktör sedan Nr. 1, 2013, har äntligen tagit sig an att iordningställa om tidningarna fr.o.m. begynnelsen till dags dato. Det har funnits ett arkiv, som nu har blivit så stort att vi var tvungna att göra om för att få plats med fler tidningar i vårt förråd på museet. I begynnelsen var medlemstidningen Nobelvännen i A4-form. Första Nobelvännen som gavs i mindre och nuvarande form var i Nr 1. 1993.

Det är fantastiskt att läsa hur aktiv föreningen har varit under alla år. Man har hållit föredrag av högsta kvalitet, Symposier, medlemsfester och Nobelbal samt Nobeldagsfirandet för att nämna några, se bif. bilder. Det har gjorts en del resor både inom Sverige och utomlands. Huvudresemålet har alltid varit ort som Alfred Nobel eller hans släkt har haft verksamhet i. Mycket intressant läsning. Vi som är medlemmar i dag har i färskt minne resor till Baku 2016 och

Georgien 2019!

Från 2012 har man också gett ut Nyhetsbrev som kommer ut via mail två ggr/år. Nyhetsbrevet innehåller dagsaktuell information från föreningen. Ulrika Lundgren, ordförande för föreningen, sammanställer Nyhetsbrevet.

Vi har arkiverat två ex av varje tidning och nyhetsbrev så gott det har varit möjligt. De sitter nu i pärmar och är mer lättillgängliga. Ett ex av varje Nobelvännen finns också arkiverat i Karlskoga kommuns kommunarkiv.

*Text och foto:
Jaana-Kaisa Björk
Redaktör Nobelvännen*

Det fanns gott om plats för arkiveringsarbete av tidningen Nobelvännen i köket på Alfred Nobels Björkborn. Foto Jaana-Kaisa Björk

En barnrycef bolla i tingshu set Karlshall antändes lördags afton mellan kl. 4—8. Den var underhål- lats 6 och 10 år till antalet af nar- make 400, som på doktor A. Nobels bekostnad, blefvo undfångade och friska. En lundboad stodo uppkulade med kaffekoppar och en liten etyval.

Nattens blivande stod ett litet i Karlskoga Tidning den 31 december 1896. Doktor Alfred No- bel. Bårens nya ägare, hade ställt till med stor jäfnhet för da antändels barn vrd brakar. Hele- tusen kronor — en imponerande summa strax innan sekelskiftet! — hade anslagit för ända- målet.

Bildreportage från Nobelbalen

Fr v: Knut Anderson, Arne Galle och kommande- gästerna Luigi Torvaldi.

Fr v: Arne Matheson, Gösta Ekman och Eva Ekman. Överst: Nilsen och Carl San Remo.

Fr v: Gertr Agren, Linnéskat Gustave Raad och Ulla Renholm.

Sven Galle med sin hustru, Pernina Bono West.

Till vänster:

Bildreportage i Nobelvännen nr 2 1990 från Nobelbalen och kort notis från Karlskoga tidning 31 december 1895!

Ovan: Inbjudan till Nobelsymposium på Alfred Nobels Björkborn 18-29 juni 1993.

Första Nobelvännen i ny format Nr 1, 1993

NOBELVÄNNEN

Nr 1 Medlemsblad för Medlemsföreningen Alfred Nobels Björkborn 1993

Med det officiella formatet av Nobeldagen med en högtid i Karolinska institutet en ny tradition i Karlskoga. Högskolorna och Björkbornen.

Alfred Nobels Björkborn är ett populärt utflykts- mål där besökare kan se Nobels hem med hans bibliotek och hans personliga ägodelar. Laborato- rier finns originalutrustningen kvar och där kan man också se många av Nobels uppfinningar.

NOBELSYMPOSIUM 1993

Arrets Nobelsymposium ägde rum på Alfred Nobels Björkborn den 18 till 20 juni. Ett 30-tal internationella ekonomer deltog. SYMPOSIET HANDLADE OM EKONOMI OCH HADE TITELN:

Nobelsymposium i spelteorin och jämvikt vid strategisk interaktion

Det är världens främsta inom detta område som samlades för att diskutera. Bland annat dansade alla delare av marknaden fungerar i förbällan- det. Detta symposium handlar om strategiska övervägningar i samspel och i jämvikt. Med hjälp av matematiska formulär kan man noggrant analysera om det till exempel är bra eller dåligt med en oberoende riksbank i en ekonomisk kris.

ORGANISATIONSKOMMITTEEN FÖR SYMPOSIET:

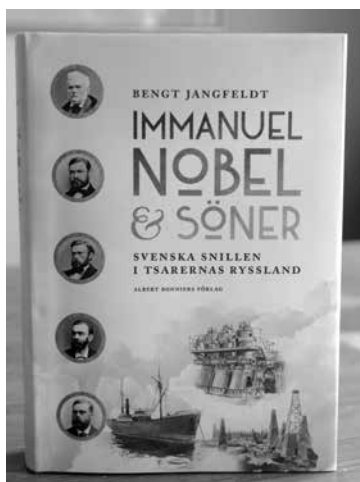
Partha Dasgupta, University of Cambridge, England
Karl-Göran Mäler, Bergröntutskottet
Jörgen W. Weibull, Handelshögskolan
Karl Wärneryd, Handelshögskolan
och Gertr Agren, Björkbornstiftelsen.

SOM OBSERVATOR DELT OG

bland andra professor Ingemar Ståhl, Lunds Universitet. Han är en av medlemmarna i kommittén som utser Nobelsprisägarna i ekonomi.

DET ÄR NOBELSTIFTELSEN SOM FÖRLAGGER OCH BEKOSTAR SYMPOSIERNA PÅ BJÖRKBOREN

- Gertr Agren -

Bokrecension

"Immanuel och söner"

Verket Immanuel Nobel & Söner av Bengt Jangfeldt, Albert Bonniers förlag 2020, 480 s., är en tungviktare ur flera aspekter och bjuder på en mycket omfattande beskrivning av familjen Nobels förehavanden från slutet av 1830-talet till de första årtiondena på 1900-talet. Författaren har under ett 20-tal år lagt ner ett imponerande arbete.

Immanuel och Andriette fick sju barn av vilka Robert, Ludvig, Alfred och Emil levde till vuxen ålder. Emil förolyckades dock i en sprängolycka med nitroglycerin 20 år gammal, där också andra medarbetare avled. Man får på ett ingående sätt följa familjen Nobels aktiviteter på flera orter varvid särskilt Stockholm, S:t Petersburg, Baku och Batumi bör framhållas. Verksamhet och boende i Finland tas tillika upp. Immanuel var en framstående drivkraftig uppfinnare och var vad som idag skulle

kallas entreprenör. Dock var väl det ekonomiska sinnelaget inte lika starkt, vilket ledde till ekonomiska svårigheter med efterföljande konkurser. Detta ledde i sin tur till han begav sig till S:t Petersburg, där han på ett framgångsrikt sätt kom i kontakt med aristokratin som högre militärer och även personer i tsarens närhet. I boken beskrivs ett flertal intriger mellan bröderna samt också vissa medarbetare.

I Krimkriget 1853-1856 hade Ryssland gjort stora förluster. Genom utvecklande av vad militären då efterfrågade såsom sjöminor, gevär och experimenterande med nitroglycerin som då också kallades sprängolja, grundlades familjens stora framgångar och förmögenhet. Hanteringen av nitroglycerin, som Alfred utvecklat, marknadsfördes också framgångsrikt. Dock var man inte endast aktiv inom militärområdet utan

också med olika maskiner och motorer m.m. för civilt bruk. Genom att knyta kunniga ingenjörer och militärtekniker till projekten blev dessa i flera fall mycket framgångsrika både tekniskt och ekonomiskt. Man blir djupt imponerad av vad de lyckades åstadkomma. Man slås av drivkraften och framgångsandan, som präglade både Immanuel och sönerna. Under verksamheten gjorde Robert, Ludvig och även Alfred omfattande resor till olika länder, varvid de ibland träffades. Med den tidens transportmedel måste det ha tagit avsevärd kraft och tid i anspråk, även om de hade råd att resa och bo bekvämt. Boken följer också Roberts och Luvigs barns verksamhet inom Nobelbolagen.

Nobelfamiljens verksamhet i Baku hade sin upprinnelse i att man vill skaffa valnötsträ till gevärskolvar. Valnötsträden var dock inte av önskvärd kvalitet. Istället upptäckte man att det fanns god tillgång av olja vid Kaspiska havet, där Baku var huvudort. På tämligen kort tid lyckades Robert och Ludvig bygga upp världens näst största oljebolag med tankfartyg och bl.a. ledningar till Baku för att skeppa ut olja via Svarta havet. Denna verksamhet pågår ännu. Boken beskriver kontakterna och överläggningar med Huset Rothshild avseende oljeutvinning i Baku för att hindra andra konkurrenser. Storhetstiden inföll i slutet av 1800-talet och efterföljande sekelskifte. Prospektringar avseende olja skedde också inom områden belägna utanför Baku. Verksamheten i Baku

var av stor betydelse för Ryssland och uppskattades mycket, vilket bl.a. gjorde att tsaren Alexander III besökte Baku 1888. Framgångarna ledde till stora vinster och familjeförmögenheten bör ha uppgått till miljardbelopp i dagens penningvärde. Ryska revolutionen gjorde dock att man inte kunde fortsätta att utveckla verksamheten och största delarna av tillgångarna konfiskerades.

Alfred besökte aldrig Baku, trots inbjudningar från Ludvig och Robert. Dock understödde han ekonomiskt verksamheterna i Baku, S:t Petersburg och Stockholm även efter diverse konflikter.

Vid ett besök i Baku 2016 och i Batumi 2019 med grupper från Karlskoga kunde vi konstatera att Nobel där är ett mycket stort namn och den största avenuen i Baku benämns Nobel Prospekti med närliggande museum. Här till kommer museet i Batumi. För den som planerar en resa till i Roberts och Ludvigs fotspår utgör Jangfeldts skildring en värdefull bakgrund vid sidan av allt som skrivits om Alfreds verksamhet.

Någon kan finna beskrivningarna i boken något för detaljerade, men detta förtar inte det goda helhetsintrycket. Boken är dessutom ett utomordentligt komplement till Ingrid Carlbergs beskrivning av Nobel Den gåtfulle Alfred. Hans värld och pris, Norstedts förlag 2019.

*Boris Holm
Nobelmuseets vänner*

Hänt sedan sist

Eller – Inte hänt sedan sist skulle rubriken också kunna lyda – p.g.a. Coronapandemin!

Vi har inte haft medlemsfest år 2020 som vi traditionsenligt har en fredag vid Alfred Nobels födelsedag den 21 oktober. Vi hoppas att kunna fira tillsammans i höst!

Efter ett gemensamt beslut med Örebro universitet beslöt Nobelmuseet och Nobelvännerna att inte arrangera Nobelvecka med föreläsningar om årets Nobelpris. Nobeldagens firande med tal, mingel med musik och utdelning av olika priser samt Nobellunch på Nobelmuseet ställdes också in. Kransnedläggning gjordes ändå enligt traditionen så till vida att Ulrika Lundgren från Nobelmuseets vänner och Anneli Lyckeborn från Nobelmuseet lade en fin krans vid Alfred Nobels byst framför Björkborns herrgård. Kent Klintestrand, museitekniker, avfytrade fyrverkeri.

Kransnedläggning på Nobeldagen 2020 vid bysten av Alfred Nobel på Nobelmuseet i Karlskoga. Från vänster Anneli Lyckeborn, verksamhetschef på Nobelmuseet i Karlskoga, och Ulrika Lundgren, ordförande på Nobelmuseets vänner. Foto Jaana-Kaisa Björk

"Bron över mörka vatten..."

Det har hänt en del vad gäller gångbron över Timsälven!

Karlskoga kommun har avsatt pengar

i investeringsbudgeten för att bygga en efterlängtat gång- och cykelbro till Alfred Nobels Björkborn. Upphandling har genomförts och diskussion pågår huruvida bron kan finansieras med de pengarna som är avsatt eller om kommunen måste göra ett omtag. Modellen för bron som ligger till grund för upphandlingen har tagits fram av arkitekt- och ingenjörstuderanden på KTH - Kungliga Tekniska högskolan, för flera år sedan. De studerande har säkert hunnit bli färdiga arkitekter och ingenjörer vid det här laget! Men fortfarande är det en bit att gå. Ärendet måste upp till Kommunfullmäktige för slutligt beslut, som vi nu väntar på!

Föreslagen bro över Timsälven. Foto Olof Frisk

"Ring, klocka ring!?"

För att vi ska få höra vällingklockan att ringa i klockstapeln igen, är det fortfarande en bit kvar! Likaväl som brofrågan, har projektet att bygga klockstapeln med gamla vällingklockan tagit ut på tiden. Orsaken är densamma – den blir mycket dyrare än vi trodde! Det gör att flera olika insatser pågår för att kunna få ihop pengar för att bygga upp klockstapeln igen.

*Sammanfattat av
Jaana-Kaisa Björk, Nobelvännen*

SAAB

Saab Dynamics

Med världen som arbetsfält

Chematur Engineering utvecklar, projekterar och bygger kemianläggningar runt om i världen. Företaget ingår i koncernen Chematur Technologies med säte i Karlskoga.

**Chematur
Engineering**

www.chematur.se

MEDLEMSINFORMATION m.m.

Hemsida www.nobelvannen.se

På vår hemsida kan du läsa om det senaste som hänt eller det som kommer att hända. Ansvarig i styrelsen för sidan är Olof Frisk.

Medlemsavgift för 2021

Betalas in fr.o.m. januari 2021.

Enskild medlem 180kr/år

Medlemsavgift betalas på bankgiro nr: 5967-5074.

Skriv på ditt namn, adress och e-mailadress på inbetalningen. OBS! Byter du postadress eller mailadress låt oss veta det.

Skicka det till Anita Öjendal, Trestegsvägen 6, 691 54 Karlskoga eller via mail anita@ojendal.se
Se vidare info också på vår hemsida www.nobelvannen.se

Du får ett medlemskort med i denna tidning!

Medlemskortet finns längst bak i tidningen. Ta med senaste tidningen när du besöker museet. Du kan också klippa sista sidan efter markerad linje. Där finns ditt namn och din adress och på andra sidan finns Nobelmuseets Vänners logotype och år som medlemskortet gäller. Du kan också ta ett foto med din mobil på medlemskortet och foto på din adress på andra sidan. Välj vilket som är bäst för dig!

Gratis inträde till Nobelmuseet

Du får gå gratis till Nobelmuseet om du är medlem. Säg det bara i kassan där man köper biljetter och visa ditt medlemskort, som nu finns längst bak i tidningen med ditt namn och adress på. Du kan också ta ett foto med din mobil på medlemskortet och foto på din adress på andra sidan. Välj vilket som är bäst för dig!

Rabatterad pris på konserter på Mötesplats Alfred Nobel

Nobelmuseets Vänner har möjlighet att gå på Konsertföreningens konserter på Mötesplats Alfred Nobel på rabatterad pris. Ordinarie biljettpriset för Vuxna 250kr, för Nobelmuseets Vänner 210kr. Ungdom 10-25 år 125kr. Barn gratis. Vilka konserter det gäller får du information på Konsertföreningens hemsida www.karlskogakonsertforeningen.se, lokaltidningen eller på vår hemsida www.nobelvannen.se

Förköp gäller! Inga biljetter säljs vid konserten så länge coronarestriktioner gäller. Biljetter köper du på Spångs Bokhandel Bergmansgatan 4, Karlskoga. Betala kontant eller Swish 123 691 70 41.

För att du kan få rabatt måste du kunna bevisa ditt medlemskap – Tag med din senaste tidning Nobelvännen eller fota ditt namn och adress längst bak i tidningen med din mobil

Öppettider för Nobelmuseet i Karlskoga

Från och med 1 februari – 1 juni samt 1 september – 30 november:

Museet med guidningar, öppet
lördagar och söndagar
kl. 13.00 samt kl. 14.00.

Sommaröppet från den
1 juni – 31 augusti, kl. 12.00 – 15.30.

Café Nobel i anslutning till Nobelmuseet i Karlskoga

Caféet finns i en underbar vacker herrgårdsmiljö i anslutning till Alfred Nobels Herrgård. Här serveras kaffe/the, dricka med bullar och kakor samt goda smörgåsar.

Café Nobel samt souvenir shoppen är öppen de lördagar och söndagar som det är guidning kl.12.00 – 16.00.
Sommaröppet från den
1 juni – 31 augusti, kl.11.00 – 16.00.

Med reservation för ändringar och restriktioner från
Folkhälsomyndigheten. Se hemsidan: www.nobelkarlskoga.se
eller ring tel. 0586-245 245 för information.

Kontaktinformation Nobelmuseet i Karlskoga

Björkbornsvägen 10, SE-691 33 KARLSKOGA

Tel: 0586 - 245 245

E-post: info@nobelkarlskoga.se
www.nobelkarlskoga.se

Anneli Lyckeborn

platschef 070-298 93 46, 0586-245 245
anneli.lyckeborn@nobelkarlskoga.se

Klipp ur
och spara!

MEDLEMSKORT

Nobelmuseets vänner

2021

KARLSKOGA KONSERTfÖRENING

**Hoppas att kunna genomföra
2st Corona-säkra konserter
under maj-juni 2021.**

Onsdag 5 maj

Amanda Ginsburg med band

”Restaurang Udden”

Karlskoga folkhögskola 19.00-20.30

Onsdag 9 juni

”Folkmusik i Frack”

Nobelkvintetten & Ninni Langaard

Mötesplats Alfred Nobel 19.00-20.30

Biljetter köper du på Spongs Bokhandel Bergsmansgatan 4 691 31 Karlskoga.

Betalas Kontant eller med Swish 123 691 70 41

Vuxna: 250:- Medlem: 210:- Ungdom: 125:- Barn: Gratis

Endast förköp!

Begränsat antal biljetter beroende på gällande restriktioner vid konserttillfället!

Returadress:
Anita Öjendal
Trestegsvägen 6
69154 Karlskoga

B

Alfred Nobels
KARLSKOGA

Välkomnande, kloka och
innovativa Karlskoga

